

Gunnar Olsen, Danske NGO'ers pressemeddelelse ved afslutningen af COP26

Efter COP26: Fortsat brug for akut førstehjælp hvis 1,5 graders målet skal holdes i live

Hverken på CO2-reduktioner eller støtten til de fattige og sårbare lande leverede klimatopmødet nok

COP26 sluttede lørdag efter 14 dages forhandlinger. Det britiske formandskab havde givet COP26 mødet overskriften "Keeping 1,5 degree alive" – at holde 1,5 graders målet fra Parisaftalen i live. Men desværre leverede verdens lande på COP26 langt fra de klimatiltag, der er nødvendigt for at sikre, at vi er på vej mod en mere klima-sikker og klima-retfærdig fremtid, herunder målet om maksimalt 1,5 graders temperaturstigning. Derfor er det vigtigt, at der på mødet i det mindste blev besluttet en proces, hvor landene de nærmeste år skal fortsætte arbejdet med at levere mere ambitiøse klimaplaner. Det er allersidste chance, hvis der skal være en mulighed for at holde de 1,5 grader.

"Det er godt, at en del lande i forbindelse med COP26 leverede nye klimaplaner og initiativer, men når man summer dem op, er vi stadig langt fra at være på vej mod de maksimalt 1,5 grader og en mere klimasikker fremtid. Der er efter COP26 fortsat brug for akut førstehjælp, hvis 1,5 graders målet skal holdes i live" udtaler Troels Dam Christensen, sekretariatsleder i NGO-netværket 92-gruppen. "Derfor er det nu helt afgørende, at landene, især de lande der har størst ansvar, med det samme leverer stærkere klimaplaner gennem den videre proces, der i det mindste blev vedtaget på COP26."

Finansiering

Samtidigt var der på COP26 langt fra tilstrækkelige fremskridt for at sikre den nødvendige øgede støtte til de fattige og sårbare lande i verden, der rammes hårdest af klimaændringerne.

"Danmark og andre rige lande har på COP26 stået sammen om at lade fattige lande og mennesker om at bære byrderne, når de rammes af oversvømmelser, orkaner og andre klimakatastrofer. Det er helt igennem unfair, når man nu spiser verdens fattige af med at etablere en dialog, hvor man kan tale videre om, hvordan der kan skaffes midler til at håndtere udgifterne til at rydde op efter katastroferne" udtaler John Nordbo, klimarådgiver i CARE Danmark.

"De rige lande tager endda penge fra verdens fattige. Man har hidtil ikke leveret den klimafinansiering, som man har forpligtet sig til, specielt ikke til klimatilpasning. De rige lande har sparet milliarder af dollars, og dem har man ikke tænkt sig at betale tilbage på noget tidspunkt."

Loss and Damage – tab og skade

For første gang ved et klimatopmøde har spørgsmålet om tab og skader fyldt rigtigt meget. Både rige og fattige lande har gået ind i debatten og tonen i debatten er også blevet mere konstruktiv. Men, så snart debatten flytter fra sociale medier, side events og interviews ind i forhandlingslokalerne, har det været sværere, og når vi ser på slutresultatet, så er det skuffende.

”Klimaforandringerne er en realitet, og allerede i dag står mennesker rundt om i verden overfor tab og skader, som skyldes klimarelaterede katastrofer. De har brug for hjælp. Hjælp til at genopbygge huse, til at genetablere deres landbrug, eller måske til at starte forfra et andet sted, hvor risikoen for klimakatastrofer er mindre. Behovet for finansiering til at hjælpe dem der har tab og skader vokser hurtigt, og det er derfor meget beklageligt, at COP26 ikke sikrede, at der kommer penge på bordet” udtaler Mattias Söderberg, klimarådgiver i Folkekirkens Nødhjælp.

Artikel 6 - markedsmekanisme

På COP26 blev landene også enige om reglerne for en global markedsmekanisme om køb og salg af CO2-kvoter. Efter 6 års forhandlinger om udviklingen af en markedsmekanisme, er tiden løbet fra ideen om, at man kan betale sig fra sine udledninger, ved at købe drivhusgasreduktioner andre steder i verden. ”Det er skuffende, at parterne i Glasgow har insisteret på at udvikle en markedsmekanisme, som der reelt ikke er plads til i vores klimakamp. Selvom parterne trods alt har begrænset muligheden for dobbelttælling, så er det desværre ikke nok. Der er stadig mulighed for overførsel af gamle kreditter og handel med kreditter skabt i landsektoren - og både menneskerettigheder og oprindelige folks rettigheder burde været bedre repræsenteret.” udtaler Gry Bossen, politisk koordinator i Verdens Skove. ”Der er altså stadig risiko for, at vi med denne mekanisme giver plads til at handle med varm luft, der ingen klimaeffekt har, og samtidig tillader regeringer og virksomheder at fortsætte med at udlede, som de plejer. Det er det helt modsatte af, hvad Parisaftalen foreskriver.”

Gry Bossen vil dog også gerne rose et af COPpens udfald. ”Det gode, der trods alt er kommet ud af dette års forhandlinger, er at en ikke-markedsbaseret mekanisme også er blevet færdig og er klar til at blive implementeret. Her er der netop plads til samarbejder og udveksling af kapacitet, finansiering og viden, uden at udveksle CO2 kvoter. Det er positivt og det ser vi frem til at se udviklet.”

Naturens rolle

Det britiske formandskab satte på COP26 fokus på naturens vigtige rolle i at styrke international klimahandling – og vigtigheden af at beskytte, bevare og genoprette naturens økosystemer, for eksempel mangroveskov, for at binde CO2, styrke biodiversitet og lokalbefolkningers modstandsdygtighed overfor klimaændringerne. Dette fokus kom bl.a. til udtryk ved, at den 6. dag på COP26 var en dedikeret ”Nature Day”. I løbet af COP26 kom der stadigt stigende fokus på

naturens rolle gennem en række nye forpligtigelser og initiativer på skov - og som noget nyt også relateret til havets rolle, samt gennem COP26 aftaleteksterne.

”Klimakrisen og naturkrisen hænger uløseligt sammen. I dette års COP26 aftaletekst er der en anerkendelse af og tydelig reference til den vigtige rolle naturen spiller for, at vi når Parisaftalens mål. Det er en meget positiv udvikling,” udtaler Trine Glue Doan, klimarådgiver i WWF Verdensnaturfonden. ”Det er også en væsentlig forbedring, at aftaleteksten nu opfordrer alle landene til at inkludere naturens rolle i nationale klimapolitikker og -planer. Vi ser nu frem til at kunne samarbejde med landene og andre aktører om at få omsat teksten til naturhandling for klimaet, lokale befolkninger og biodiversiteten.”

Oprindelige folk

Der var flere lobbyister fra olie- og gas-industrien til COP26, end der var repræsentanter for oprindelige folk – og dette til trods for, at oprindelige folk beskytter op imod en fjerdedel af verdens landareal og den tilhørende rige biodiversitet. ”Oprindelige folk bliver set som et simpelt redskab til skovbevarelse, der kan støttes finansielt. Dette er en fatal fejlvurdering fra landes regeringer”, udtaler Stefan Thorsell fra den danske menneskerettighedsorganisation International Work Group for Indigenous Affairs (IWGIA). Under den dedikerede platform for oprindelige folk under Klimakonventionen (LCIPP), bidrog de oprindelige folk med deres viden til klimaløsninger og udviklede 11 konkrete nøglebudskaber. Til trods for dette var kampen for reel ambition i forhold til at holde 1.5 gradsmålet i live forgæves. Under den tidligere klimaaftale Kyoto-protokollen ledte klimahandling til fordrivelse og andre rettighedskrænkelser for de oprindelige folk. Selvom der på COP26 blev opnået et større fokus på rettigheder i Parisaftalens regelsæt, er der stadig grund til bekymring for, at dette kan ske igen. Ligeledes fik oprindelige folk ikke garanteret en rimelig klimastøtte - heller ikke for såkaldt tab og skade som konsekvens af klimaforandringerne.

Inddragelse af civilsamfundet

Det britiske formandskab lovede at afholde ”den mest inkluderende COP nogensinde”. I stedet er civilsamfundsobservatører blevet mødt med lukkede døre og sorte skærme. Samtidig har tusindvis af klima- og rettighedsforkæmpere, særligt fra det globale Syd, været forhindret i at komme til Glasgow på grund af Corona-restriktioner. Det globale civilsamfunds stemme har derfor stået svækket, med især østaters NGO'er stort set fraværende. ”De mennesker, der ikke kunne være med, er samtidig dem, der allerede lider under klimaforandringerne. At de, der faktisk var her, missede hele dage af forhandlingerne på grund af kikset logistik og teknologi, er uacceptabelt,” udtaler Rasmus Stuhr Jakobsen, formand for Globalt Fokus. ”Vi håber, at lande som Danmark vil tage ansvar og lede vejen for meningsfuld civilsamfundsdeltagelse frem mod den næste COP.”

Massiv folkelig mobilisering i Glasgow

”Der blev afholdt store demonstrationer og klimamarcher i Glasgow, og man har tydeligt kunne mærke folkets pres under COP26. Flere end 100.000 mennesker var stimlet sammen lørdag d. 9. november på Global Action Day for at kræve klimaretfærdighed og klimahandling til klimatopmødet” udtaler Elise Sydendal fra Den Grønne Studenterbevægelse.

”Men afstanden mellem folkets krav og dét, der skete inde i forhandlingsrummet, føltes særlig stor i år. På trods af det massive folkelige pres har der været stor kritik blandt mange observatører af den ringe adgang, der har været til indflydelse. Den globale klimahandling drives frem af folket, og vi burde derfor være centralt placeret i forhandlingerne om vores alles fremtid.”

Danmarks rolle

Danmark spillede generelt en god rolle på COP26. Dels annoncerede og deltog Danmark i flere nye positive tiltag, herunder i forhold til udfasningen af støtten til fossile brændstoffer. Danmark lancerede blandt andet, sammen med en række andre lande og aktører, et initiativ for stop af efterforskning efter ny olie og gas ”Beyond Oil and Gas Alliance” (BOGA), som vakte berettiget opsigt og ros på COP26. Den danske klimaminister Dan Jørgensen spillede samtidigt en nøglerolle i forhandlingerne omkring den afsluttende beslutning om, hvordan den videre proces skal sikre, at landene hæver deres klimamål de kommende år.

”Danmark fortjener ros for indsatsen her under COP26. Både i forhold til at lancere nye tiltag og initiativer og i forhold til klimaministerens indsats i forhandlingerne om at holde 1,5 graders målsætningen i live”, udtaler Troels Dam Christensen ”Denne indsats var med til at sikre, at der trods alt blev besluttet en videre proces for, hvordan landene skal hæve deres klimamål de kommende år. På den måde er der stadig et håb om, at vi kan holde 1,5 graders målet i live. Men det forudsætter et markant gearskifte i den globale indsats, hvis det skal lykkes. Et gearskifte Danmark må sætte sig i spidsen for.”

Nu skal klimainsatsen evalueres

Nu fortsætter klimaforhandlingerne med Paris Aftalens første vurdering af klimainsatsen ”Global Stocktake”, som bliver et hovedfokus de kommende to år, 2022-23. På COP26 lovede landene at vurderingen både skal være inkluderende og at der skal være støtte til en effektiv deltagelse af civilsamfundet.

Gunnar Boye Olesen, Miljøorganisationen VedvarendeEnergi understreger, at det er afgørende, at løfterne fra COP26 omsættes til virkelighed, så landene og FN-systemet reelt åbner for bidrag fra dem, der rammes af klimakrisen. Verdens lande bør opføre hvor store klimaskaderne (Loss & Damage) faktisk er i dag. Det er også vigtigt at løftet om inklusion omfatter de små lokale

klimaindsatser, blandt andet med vedvarende energi. De overses ofte, selvom de bruges i stort antal og de tilsammen er afgørende, både for klimaindsatsen og for en bæredygtig udvikling.

For yderligere information kontakt følgende:

- Troels Dam Christensen, sekretariatsleder, 92-gruppen, mobil +45 21 72 79 57, mail: tdc@92grp.dk
- John Nordbo, CARE, mobil +45 61 27 07 45, mail: jnordbo@care.dk
- Mattias Söderberg, Folkekirkens Nødhjælp, mobil +45 29 70 06 09, msd@dca.dk
- Gry Bossen, Verdens Skove, mobil +45 30 26 18 68, mail: gb@verdensskove.org
- Trine Glue Doan, WWF Verdensnaturfonden, mobil +45 25 75 05 79, mail: t.doan@wwf.dk
- Lars Koch, Mellemfølkeligt Samvirke, mobil +45 60 60 58 31, mail: lak@ms.dk
- Stefan Thorsell, IWGIA, mobil +45 53 73 28 42, mail: st@iwgia.org
- Elise Sydendal, Den Grønne Studenterbevægelse, mobil +45 30 63 66 36, mail: elisesydendal@gmail.com
- Rasmus Stuhr Jakobsen, formand for Globalt Fokus, mobil + 45 27 26 82 40, mail: rjakobsen@care.dk
- VedvarendeEnergi, mobil +45 24 26 99 33, mail: ove@inforse.org

13. november 2021